

DİSK AR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

İşsizlik ve İstihdam Raporu-Ekim 2016

17 Ekim 2016, İstanbul

İŞSİZLİKTE TIRMANIŞ SÜRÜYOR!

İki yılda 457 bin yeni işsiz!

Geniş tanımlı işsiz sayısı 6.3 milyonu aştı

Tarım istihdamı 291 bin, imalat-sanayi istihdamı 95 bin kişi azaldı

Ne eğitim ne istihdamda olan gençlerin oranı yüzde 26,3'e yükseldi

Özet

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü (DİSK-AR) Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK'in 17 Ekim 2016 günü açıkladığı Temmuz 2016 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarını değerlendirdi:

- İşsizlikte tırmanış sürüyor. TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın Temmuz ayına göre 0,9 puan artarak yüzde 10,7'ye yükseldi.
- Dar tanımlı toplam işsiz sayısı bir önceki yılın Temmuz ayına göre 354 bin kişi artarak 3 milyon 324 bine yükseldi. İşsiz sayısı 2014 yılının Temmuz ayına göre ise 457 bin arttı.
- Temmuz 2015'te 5 milyon 949 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı Temmuz 2016'da 6 milyon 342 oldu. Geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 18,9'a yükseldi. Geniş tanımlı işsiz sayısı 20 Avrupa ülkesinin nüfuslarından daha büyük.
- Temmuz 2016 döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği 1,5 puan artarak yüzde 19,8'e yükseldi. Kadın işsizliği ise yüzde 14'e yükseldi. Temmuz 2016'da en yüksek işsizlik oranı yüzde 31,6 ile tarım dışı genç kadın işsizliğinde görüldü.
- Tarımsal istihdamda 291 bin, imalat-sanayiinde 95 bin kişilik bir azalma yaşandı.

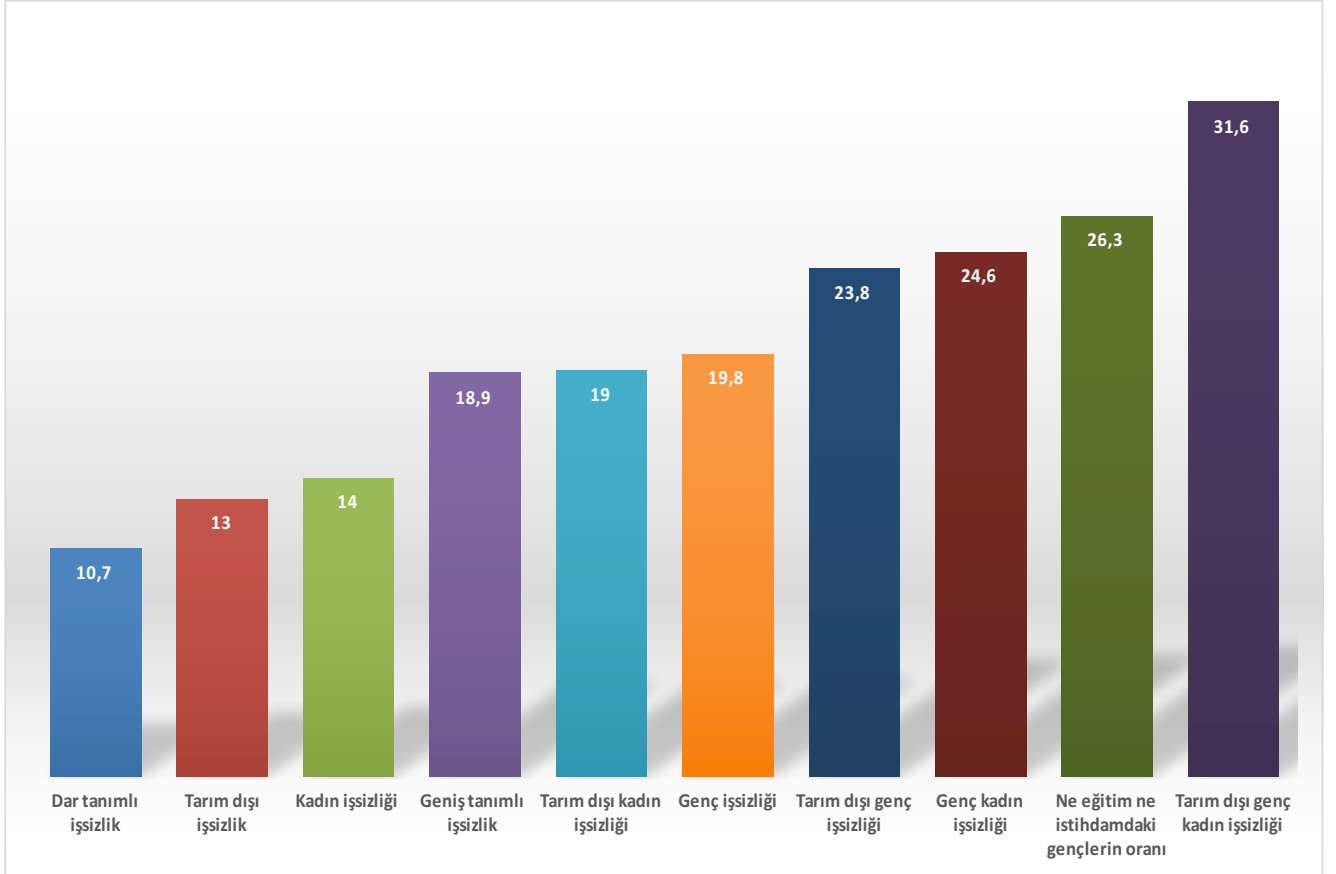
İşsizliğin ve İstihdamın Görünümü

İşsizlikte tırmanış sürüyor

TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın Temmuz ayına göre 0,9 puanlık artış göstererek yüzde 10,7'ye yükseldi. Toplam işsiz sayısı bir önceki yılın Temmuz ayına göre 354 bin kişi artarak 3 milyon 324 bin olarak gerçekleşti. 2014 Temmuz ayında 9,8 olan işsizlik oranı, iki yıl sonra Temmuz 2016'da 10,7'ye yükseldi. İşsiz sayısındaki iki yıllık artış ise 457 bin olarak gerçekleşti.

Bilindiği gibi TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) genel işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için alternatif işsizlik verilerine ve diğer işsizlik türlerine bakmak gerekiyor (Grafik 1).

Grafik 1: İşsizlik Oranları (TEMMUZ 2016)

TÜİK tarafından kullanılan standart işsizlik tanımı referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki kişiler işsiz kabul edilmektedir. Bu hesaplama yöntemi işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Geniş tanımlı işsizlik hesaplaması klasik dar tanım kapsamında yer alan işsizler yanında, iş bulma umidini kaybeden işsizleri, iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan işsizleri, mevsimlik ve zamana bağlı eksik çalışanları kapsayan alternatif işsizlik tanımıdır. Çalışma ekonomisi literatüründe kullanımı giderek artan bir hesaplama yöntemidir.

Temmuz 2016 döneminde geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 18,9 olarak gerçekleşti. Temmuz 2015'te 5 milyon 949 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı, Temmuz 2016'da 6 milyon 342 bine yükseldi.

Temmuz 2016 döneminde tarım dışı işsizlik oranı bir önceki yılın aynı ayına göre 1,1 puan artarak yüzde 13,1 olarak gerçekleşti. Tarım dışı kadın işsizliği ise 1,5 puanlık bir artışla yüzde 19'a yükseldi. Tarım dışı genç işsizliği ise 1,9 puanlık bir artışla yüzde 23,8'e yükseldi (Tablo 1).

Tablo 1: İşsizlik Oranları (2014-2016)

İşsizlik Türü (Temmuz)	2014	2015	2016
Dar tanımlı işsizlik	9,8	9,8	10,7
Geniş tanımlı işsizlik	19	18,1	18,9
Tarım dışı işsizlik	12,1	12	13,1
Kadın işsizliği	12	12,5	14
Kadın işsizliği (tarım dışı)	17,2	17,5	19
Genç işsizliği	18,2	18,3	19,8
Genç işsizliği (tarım dışı)	22,3	21,9	23,8
Genç kadın işsizliği (tarım dışı)	27,5	30,6	31,6
Eğitim ve istihdam dışı genç oranı	-	25,6	26,3

Temmuz 2016 döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği 1,5 puan artarak yüzde 19,8'e yükseldi. Tarım dışı genç kadın işsizliği ise 1 puan artarak 31,6'ya yükseldi. Böylece Temmuz 2016'nın en yüksek işsizlik oranı tarım dışı genç kadın işsizliğinde görüldü. Tablo 1'deki verilerde de görüldüğü üzere çeşitli kategorilerdeki kadın işsizliği diğer işsizlik türlerine oldukça yüksek seyretmektedir.

TÜİK Temmuz 2016 Hanehalkı İşgücü araştırmasında ne eğitim ve ne istihdamda olan gençlerin oranına da yer verdi. 15-24 yaş arası ne eğitim ne de istihdamda yer alan gençlerin oranı yüzde 26,3 olarak gerçekleşti. NEET (Not in Education, Employment, or Training) olarak da bilinen bu oran istihdam, eğitim ve mesleki eğitim dışı gençlerin durumunu yansıtıyor. Aşağıda Grafik 2'de ayrıca seçilmiş Avrupa ülkeleri arasında NEET oranları karşılaştırmalı olarak yer almaktadır.

Tablo 2: İşsiz sayıları (2014 -2016)

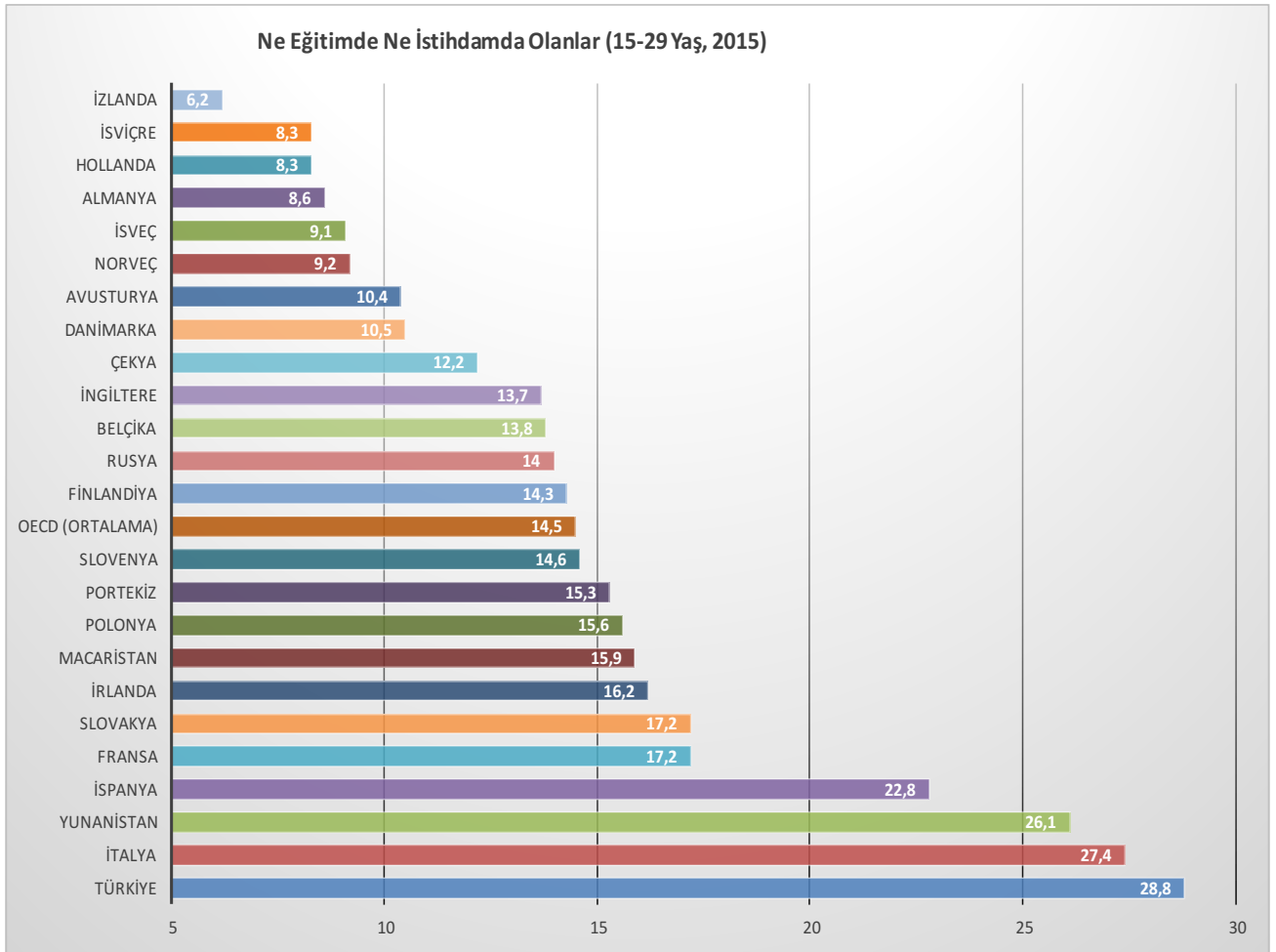
İşsiz Sayıları (Bin)	2014	2015	2016	2014-2016 Fark	2015-2016 Fark
Dar tanımlı işsiz	2867	2870	3324	457	354
Geniş tanımlı işsiz	6055	5949	6342	287	393
Kadın işsiz	1065	1188	1367	302	179
Genç işsiz	942	987	1070	128	83

Toplam işsiz sayısı 3 milyon 324 bin olurken, bu işsizlerin 1 milyon 957 bini erkeklerden, 1 milyon 367 bini ise kadınlardan oluştu. Son iki yılda toplam işsiz sayısı 457 bin artarken kadın işsiz sayısı 179 bin arttı. Genç işsiz sayısı ise 1 milyon 70 bine yükseldi (Tablo 2).

Türkiye'nin İşsiz Sayısı 20 Avrupa Ülkesinden Fazla

Temmuz 2016 verilerine göre genişletilmiş işsiz sayısı 6 milyon 342 bin oldu. Bu sayı beş Avrupa ülkesinin (Malta, Lüksemburg, Kosova, Estonya ve Slovenya) toplam nüfusuna eşit. Ayrıca Türkiye'nin genişletilmiş işsiz sayısı, aralarında Danimarka (5,7 milyon), Finlandiya (5,5 milyon), Norveç (5,2 milyon), ve Slovakya'nın da (5.4 milyon) olduğu 20 Avrupa ülkesinin nüfusundan fazla.

İşsizlik ve istihdam açısından vahim bir başka tablo ise ne istihdam ne de eğitimde (NEET) yer almayan genç nüfusun büyüklüğüdür. 2015 OECD verilerine göre Türkiye 15-29 yaş grubunda yüzde 28,8 ile OECD ülkeleri arasında en yüksek en yüksek NEET oranına sahiptir. OECD ülkeleri NEET ortalaması 14,5 iken, İzlanda 6,2, İsviçre 8,3 ile en düşük NEET oranına sahip ülkelerdir.

İstihdamın görünümü: imalat sanayi ve tarımda büyük azalma

Temmuz 2016'da toplam istihdam bir önceki dönemin aynı ayına göre 294 bin artarak 27 milyon 636 bine ulaştı. İstihdamda en çarpıcı değişim tarımda yaşandı. Son bir yılda tarımda 291 bin, imalat sanayinde ise 95 bin kişilik azalma gerçekleşti. Tarım ve imalat sanayiinde istihdam düşerken hizmet

sektörlerinde ise artmaya devam ediyor. Ancak yaz dönemi olmasına karşın turizm sektöründe artış 6 bin ile sınırlı kaldı. Bu durum turizmde yaşanan durgunluğun göstergesi olarak görülebilir. Eğitim sektöründe 213 bin kişilik artış yaşanırken, insan sağlığı ve sosyal hizmetlerde 84 bin, mesleki, teknik ve bilimsel faaliyetlerde ise 131 bin kişilik istihdam artışı yaşandı.

Tablo 3: Sektörlere Göre İstihdam DEĞİŞİMİ (TEMMUZ 2015- 2016)

	İstihdam Değişim (bin)
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	-291
Madencilik ve taş ocakçılığı	-3
İmalat	-95
Elektrik, gaz, su	15
İnşaat	31
Toptan ve perakende ticaret	18
Ulaştırma ve depolama	26
Konaklama ve yiyecek hizmeti	6
Bilgi ve iletişim	-10
Finans ve sigorta faaliyetleri	-6
Gayrimenkul faaliyetleri	25
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	131
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	47
Kamu yönetimi ve savunma	42
Eğitim	213
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	84
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	-19
Diğer hizmet faaliyetleri	80

Değerlendirme ve öneriler

TÜİK'in Temmuz 2016 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları işsizlikte artış eğiliminin devam ettiğini gösteriyor. İşsizlik iki haneli rakamlara demir atarken bütün işsizlik türlerinde tırmanış yaşanıyor. Genişletilmiş işsiz sayısı 6,3 milyon gibi oldukça yüksek bir sayıya ulaşmış durumda.

Tarım ve imalat sanayiinde ciddi istihdam kaybı yaşanırken istihdam artışı kamu ve hizmet sektöründe ve bu sektörün belli alt sektörlerinde yaşanmaktadır.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamda kalıcı ve güvenceli artış sağlanması için önerilerimiz:

- "Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması" ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.
- Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.
- İstihdam artışlarında kamunun payı dikkate değerdir. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması

yaşamsal önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.

- *Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilmeli, tüm taşeron işçilere kadro verilmelidir. Kamu taşeron işçileri kamu işçisi olarak kadroya alınmalıdır.*
- *Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun "insana yararlı iş" yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanmalıdır.*
- *Kiralık işçilik yasa (6715) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmelidir.*
- *Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.*
- *Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimi işçi statüsüne geçirilmelidir.*
- *İş başında eğitim adı altında çırak ve stajyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.*
- *İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımına son verilmelidir*
- *Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğinin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.*